СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 195. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 23-го СЕРПНЯ 1949. — No. 195. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 23, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки П'ЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

ХОЧУТЬ ЗАТРИМАТИ КОНҐРЕС ДО ДНЯ ПРАЦІ

Вашинґтон, 22 серпня. — Сен. Скат В. Лукас, демократичтичний провідник конґресу, заповідає, що конґрес мабуть мусітиме радити аж до Дня Праці (4 вересня) і щойно тоді може розїхатися на вакації. Причиною того є велике накопичення неполагоджених справ, як біл про взаємну торгівлю, мінімальну робітничу платню, підвишку платень для війська, й фінансову підмогу для фармерів.

Крім того приділи виплат, звязаних з закордонною політикою, спричиняють великі турботи для конґресового проводу. Найважнішою є ухвала в палаті репрезентантів з четверга минулого тижня, щоб на орброєння Европи призначити тільки половину фондів, яких домагається адміністрація Трумана. Замість бажаних півтора біліона долярів, палата ухвалила $869,505,000. У цій сумі містяться повні приділи для Греції, Туреччини, Ірану, Кореї й Филипин, а Европа дістала тільки половину з прелімінованих $1,160,990,000. Демократичні провідники просто заскочені таким вислідом голосування, бо вони надіялися, що в повній палаті перейде програма президента так, як вона перейшла в палатній комісії перед тим. Вони хочуть завернути цю справу ще раз до палати і переперти первісне домагання. Це спричиняє проволоку в нарадах конґресу й тому не можна передбачити, коли конґресмени розійдуться на вакації.

ГОРЯТЬ ЛІСИ В ВАЙОМИНҐ, АЙДАГО Й КАЛІФОРНІЇ.

В околиці Єлловстон Нешенел Парк шаліє водночас чотири пожежі лісів на просторі 2,000 акрів. Для їх поборювання управа федеральних лісів вислала 200 спеціялістів в гашенні пожеж, між ними і парашутистів. Найбільша пожежа поширюється в околиці Маммот Гат Спринґс, у Вайоминґ, бо на просторі 1,000 акрів.

В лісах Пейет Нешенел Форест, у стейті Айдаго, шаліють три пожежі. Вітри загнали полумя проти залоги, яка гасить вогонь і підсмалили декого з них. У віддалі 120 миль на схід від Сан Франсиско, у Каліфорнії, горять ліси на просторі 5,000 акрів в повіті Тюоломн. До його погашення візвано понад сотню спеціялістів.

ПЕРША ПРОГРА В СПРАВІ ЗМІНИ ІМІҐРАЦІЙНОГО ЗАКОНУ

В четвер 18 серпня сенатор Гомер Ферґусон звернувся до сенатської правничої комісії з домаганням, щоб вона звернула законопроєкт для побільшення числа скитальників іміґрантів з підкомісії, якщо підкомісія не хоче прихильно поставитися до проєкту. Комісія 5 голосами проти 2 відкинула домагання Ферґусона. Одначе Ферґусон заявив, що це тільки формальність, потрібна до дальшої акції, плянованої проводом обох партій для переформування зміни в теперішньому конґресі.

ПЕРЕДБАЧУЮТЬ 26 МІЛЬЙОНІВ УЧНІВ У ПРИЛЮДНИХ ШКОЛАХ

Вашинґтон. — Краєве Товариство оприлюднює, що в найближчім шкільнім році піде до елементарних і середніх прилюдних шкіл 25,798,000 учнів. В елементарних школах буде

19,579,000 а решта в „гайскул". Бюро Цензу твердить, що цього року число студентів у середніх школах буде менше ніж попереднього року. Це тому, що теперішні річники середньошкільних дітей походять з років депресії, коли то менше дітей приходило на світ ніж в нормальних часах.

ПІДГОТОВА ДО СТРАЙКУ В ФОРДА.

Дітройт, Миш. — Майже 4,000 робітників у фабриках Форда, які вже мають понад 60 років життя, прислухувалися до виводів президента юнії автомобілевих робітників, Волтера Рутера, що юнія хоче здобути від підприємств Форда старечу пенсію. Рутер твердить, що юнія находиться тепер в найсильнішій позиції переперти це домагання без страйку. Юнія обчисляє, що зпоміж 75,000 робітників у Форда 12,000 мають уже 60 або більше років життя. Юнія домагається для них пенсії по $100 місячно, якщо вони працювали 25 літ у форда.

Урядники юнії твердять, що в юнійній касі є тепер коло $15,000,000 грошей на підтримку страйку. Якщо не можна буде здійснити своїх домагань без страйку, тоді юнія дасть наказ вийти на страйк, бо голосування членів юнії заявилося за страйк. Страйк, цим разом буде довгий і коштовний, заповідає юнія. Які втрати фінансові може потягнути страйк, слідно з того, що одногодинна платня робітників у Форда виносить суму одного мільйона долярів.

КОМУНІСТИ РІШУЧЕ ВІДПЕКУЮТЬСЯ СЛУЖБИ МОСКВІ

Ню Йорк. — оборона комуністичних провідників, обвинувачених в змові проти американського уряду, намагалася в пятницю минулого тижня доказати свідком, що Комуністична Партія Америки не слухає наказів з Москви, як про це свідчив був на початку процесу перед пів роком Луїс Буденц, колишній редактор большевицького щоденника „Дейлі Воркер". Буденц сказав тоді, що Джозеф Старобін, редактор закордонних справ цього щоденника, був на конференції Об'єднаних Держав в Сан Франсиско в 1945 р., і тоді прислав йому лист, в якому написав, що Дмитро Мануїльский, міністер закордонних справ підсовєтської України, домагається від американських комуністів гострої критики на американський уряд. Коли Буденц читав цей лист, до нього приступив директор пропаганди Джек Стечел, вирвав лист з рук і потім його не звернув. Старобін, поставлений як свідок на оборону обвинувачених, рішуче заперечив, наче б він писав лист до Буденца. Він теж заперечив, щоб називав Мануїльського „товаришем". Він признав, що Мануїльського зустрічав двічі підчас конференції, одначе тільки на збірних конференціях. Біжучий тиждень це 32 тиждень процесу.

ПІДГОТОВА ДО АНГЛО-АМЕРИКАНСЬКО-КАНАДСЬКИХ ПЕРЕГОВОРІВ

Вашинґтон, 22 серпня. — Секретар скарбу, Джан В. Снайдер, буде предсідником Англо-Американсько-Канадських переговорів, які почнуться у Вашинґтоні 6 вересня в справі наладнання долярових труднощів, як це оприлюднює департамент стейту. Британські інформатори сповіщають, що вони будуть підтримувати кандидатуру секретаря стейту Діна Ачесона на предсідника. Британці приїздять на конференція з двояким пляном: допомоги на найближче майбутнеі допомоги на далеке майбутнє.

Провідник республіканської меншини, сен. Кенет С. Гвері з Небраски, остеріг адміністрацію, що конґрес мусить одобрити кожну умову, яку представники трьох країн заключать. Він твердить, що британські представники, а це канцлер скарбу сер Стафорд Крипс і міністер закордонних справ Ернест Бевин приїздять до Злучених Держав з розпучливими спробами звязати Великобританію фінансовими інтересами з Америкою. Гвері твердить, що Великобританія мусить подбати наперед про відзискання світових торговельних ринків, щоб не бути тягарем для американського податковця. Зогляду на великі труднощі, в урядових колах панує переконання, що наради потривають довгий час.

СЕНАТОРИ АПЕЛЮЮТЬ ЗА ДОПОМОГУ ДЛЯ КИТАЮ

Вашинґтон. — Чотири сенатори видали зазив до цілого конґресу за „негайну і вистачальну допомогу для свобідних околиць Китаю" і за встановлення політики свобідної співпраці з країнами, які лежать на кордонах Китаю. Вони вказують, що незалежний Китай навіть тепер ще обіймає більшу територію ніж мав в першому році війни з Японією. Не зважаючи на загальний голос про „упадок Китаю", сенатори не вірять, наче б то китайська республіка була вже засуджена на смерть. Зазив підписали сенатори: Пат Мек Каран з Невади, Стайлс Бриджес з Ню Гемшир, Кенет Гвері з Небраски і Вилїем Ф. Новленд з Каліфорнії.

УРЯДНИК ПОЛЬСЬКОЇ АМБАСАДИ ШУКАЄ ЗАХИСТУ В АМЕРИЦІ

Вашинґтон. — Адам Ґубриновіч, урядник польської амбасади, фахівець у міжнародніх дипломатичних звичаях, що їх називають протоколом, зрезеґнував зі свого становища і звернувся з проханням до уряду Злучених Держав признати йому право азилю перед релігійним переслідуванням Ґубриновіч виїхав з Вашинґтону до Швайцарії і щойно звідти вислав резиґнацію. Він зробив це тому, щоб не наразити себе на виключення з Католицької Церкви, як це зарядив папа проти комуністів.

УКРАЇНЦІ НА КУРСІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УНІВЕРСИТЕТІ

Виннипеґ, Манітоба. — Тут покінчилися літні курси англійської мови на Манітобськім університеті. Курси звертали на себе увагу великим числом учнів зпоміж новоприбувших іміґрантів, Найбільше

число курсантів становили українці, бо аж 92.8 відсотки. На загальне число — 42 студенти — були 39 українців. Українські канадійці можуть бути тільки горді з того і зі щирої душі ґратулюють українським курсантам, які з чималою посвятою записалися на курс, щоби вивчити основи англійської мови. (Український Голос, Виннипеґ).

ЗНАЙДЕНО МОЩІ СВ. ПЕТРА

Рим, 22 серпня. Місцевий кореспондент Ню Йорк Таймсу, Кемил Сіянфара, довідався з поінформованих ватиканських джерел, що під головним престолом Базиліки св. Петра знайдено мощі цього першого Христового ученика, що був основником Католицької Церкви. Археологічні розкопки почалися з доручення Папи Пія XII. ще в 1939 році і вони мали повний успіх. Знайдено кости апостола Петра, що згідно з переказами був розп'ятий під час першого переслідування християн в Римі в другій половині першого століття нашої ери, як теж численні докази цього, що це справді є мощі св. Петра. Знахідка матиме рішальне значення для Католицької Церкви і її, докищо, держиться в строгій таємниці, збираючи та оформлюючи всі дальші докази. Офіціяльне повідомлення про цю знахідку мав би зробити сам Папа Пій під час проголошення Святого Року в дні 24-го грудня.

ЗБІЛЬШЕННЯ ЕКСПОРТУ ВИМОГОЮ В ТЕПЕРІШНІЙ КРІЗІ БРИТАНІЇ

Лондон, 22 серпня. Господарсько-фінансова кріза, спричинена відпливом долярових і золотих резерв з державної скарбниці, продовжує бути головною проблемою Британії та країн стерлінґової системи. В авторитетних колах тут заявляють, що для переможення тої крізи Британія потребує збільшити щонайменше на 40% свій теперішній експорт до долярових країн та бодай на 100% після 1952 року, як перестане діяти теперішня американська допомога для европейської відбудови в рямках пляну Маршала.

УКРАЇНСЬКІ СЕЛЯНИ В БОРОТЬБІ ПРОТИ КОЛГОСПІВ

ЗАПОВІДАЄТЬСЯ НОВІ ЖОРСТОКІ РЕПРЕСІЇ ПРОТИ НЕПОКІРНИХ

Ню Йорк Таймс в числі з 20-го серпня подає довшу інформацію Гаррі Шварца про безупинну боротьбу українських селян проти каторжної системи совєтських колгоспів та про нові драконські репресії окупаційного совєтського уряду проти непокірного українського села.

В останньому часі центральний комітет комуністичної партії в Україні прийняв резолюцію, гостро засуджуючи українське селянство за його вороже ставлення до колгоспної системи, за „крадіжку колгоспної власности, зменшення поголів'я колгоспного скоту, порушування колгоспної демократії та плюндрування колгоспної землі". В резолюції називається зокрема тільки Київську область, але рівночасно стверджується, що це відноситься і до цілої країни. Всі місцеві партійні органи закликається прослідити на місцях положення та подбати, щоби „нікого з винних не оминула належна кара". Стверджується, що в 23 областях протягом двох останніх років порушується колгоспні правила. Це вказувало б, що українське селянство після війни знову почало свою нерівну боротьбу проти совєтського невільництва, в якій вже зложило такі великі жертви крови і майна.

СОВЄТСЬКИЙ „РАЙ" РОБІТНИКІВ В ПОРІВНАННІ З АМЕРИКАНСЬКИМ „ПЕКЛОМ"

Париж, 22 серпня. (АП) — Адміністрація Економічної Співпраці проголосила тут порівняльну статистику заробітної платні і коштів прожитку робітників в совєтському „соціялістичному раю" та робітників в американському „капіталістичному пеклі", Статистика базується на невтральних даних і спостереженнях, що їх поробила норвежська Генеральна Федерація Профспілок, делеґація якої відвідала Злучені Держави і Совєтський Союз. Згідно з даними цеї делеґації, пересічна платня американського індустріяльного робітника виносить $1.38 на годину, тоді як совєтський робітник в тій самій галузі господарства заробляє від 600 до 800 карбованців. Як йдеться про кошта прожитку, то совєтський робітник мусить працювати пів дня, щоби купити кілограм хліба, що його американський робітник купить за п'ять мінут праці. Совєтський робітник мусить платити зарібком двох днів за один кілограм волового м'яса, тоді як американський робітник купить ту саму кількість того м'яса за пів години праці. За звичайний вовняний чоловічий одяг, за який совєтський робітник мусить заплатити своїм заробітком за два місяці праці, американський робітник платить зарібком за працю протягом 24 годин. Так виглядає совєтський „рай" і американське „пекло" для робітників на практиці.

СОВЄТИ ПОПЕРЕДЖУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКІ РОЗШУКИ ЗА КОВЧЕГОМ НОЯ

Лондон, 22 серпня. Совєтське пресове агенство ТАСС повідомило, що совєтські вчені відкрили недалеко біблійної гори Арарат археологічні знахідки, які потверджують, що в цьому районі жив чоловік кам'яної доби, яка — згідно зі здогадами — припадає на далеко раніше ніж біблійний потоп та осідок ковчега Ноя на цій горі. Це совєтське повідомлення зв'язується з працями американської експедиції, яка одержала тепер від турецького уряду дозвіл поробити розшуки на горі Арарат за слідами тої біблійної події.

ЗАГОСТРЕННЯ СОВЄТСЬКО-ЮГОСЛАВСЬКОГО КОНФЛІКТУ

СОВЄТИ ПОГРОЖУЮТЬ ТІТОВІ „БІЛЬШ УСПІШНИМИ ЗАХОДАМИ"; ТІТО ОБВИНУВАЧУЄ СОВЄТІВ В ДВОЛИЧНОСТІ.

Белґрад, Югославія, 22 серпня. — В останніх днях прийшло до сильного загострення конфлікту між Югославією та Совєтами, що виявилося у виміні допломатичних нот між урядами обох країн. Совєтський уряд в своїй черговій ноті, врученій урядові Югославії в дні 18-го серпня, остерігає Тіта, що він візьметься до „більш успішних заходів" для охорони своїх громадян в Югославії, що їх мав би переслідувати югославський уряд. Югославський уряд зі свого боку відповів вчора насамперед на попередню совєтську ноту з 11-го серпня, обвинувачуючи Кремль зі свого боку за дволичність у совєтському відношенні до югославських територіяльних домагань до Австрії. В совєтській ноті не називається тих „других, більш успішних заходів" проти Тіта та його уряду, але серіозність положення виходить з цілого тексту ноти. В ній Кремль закидує Югославії „фашистські практики" проти совєтських громадян та дає недвозначно до зрузуміння свої дальші заходи в цій справі. Згідно зі совєтським твердженням, в Югославії мало б бути в загальному 12,000 росіянів, половина з яких є совєтськими громадянами. В совєтській ноті рівночасно порівнюється Югославію з Еспанією та Грецією, бо тільки в цих 3-ох країнах не дозволяється поширювати бюлетину Комінформу. Уряд Тіта в своїй ноті наводить цілий ряд доказів, як то Совєти дволично обдурювали Югославію щодо її територіяльних домагань до Австрії та поза спиною Югославії торгували цими інтересами зі західними союзниками, щоб добитись відповідних концесій для себе самих. В західних коментарах до цего розвитку подій стверджується їх загально-світове значення та робиться далеко йдучі припущення щодо можливого дальшого розвитку подій.

ЗАГРОЗЛИВЕ ПОЛОЖЕННЯ ФІНЛЯНДІЇ.

Комуністична п'ята колона просить „допомоги" в Сталіна.

Гельсінки, 22 серпня. — Положення Фінляндії, створене політичним страйком комуністичної п'ятої колони, є другим, після Югославії, грізним запальним пунктом в европейських стосунках. Після того, як уряд Фінляндії проголосив нелеґальним керований комуністами страйк лісорубів та як вжив війська для здавлення явного комуністичного бунту, комуністи видвигнули обвинувачення, що уряд порушив зобов'язання фінського мирового договору та домагаються передбаченої цим договором інтервенції Совєтського Союзу й Великобританії. Уряд зі свого боку поробив дальші поліційні та військові заходи безпеки проти евентуальних дальших комуністичних заворушень. П'ятиколонна комуністична преса почала тепер сильну провокативну кампанію проти уряду, заявляючи, мовляв уряд приготовляється до „аґресивної війни проти Совєтського Союзу". В міжчасі страйк почав тратити свою силу, як не-комуністичний союз профспілок дав доручення всім своїм членам вернутися до праці.

М'КЛОЙ ПРОГОЛОСИВ СКЛАД ЦИВІЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ.

Франкфурт, 22 серпня. — Призначений американським високим комісарем для Німеччини, Джан Дж. МекКлой, проголосив вчора імена сімох осіб, що мають зайняті головні, рівнорядні з міністерствами пости в американському цивільному управлінні в тій країні. Між новопризначеними є: Честер А. МекЛейн, що займатиме мост генерального дорадника, Джеймс В. Ріддерберґер — шеф бюра політичних справ, ген. Джеймс П. Годж — комісар американської ради військової безпеки, Джеймс Е. Кінґ — екзекувний секретар, Герві В. Бровн — директор бюра робітничих справ, Ґлін Дж. Вулф — директор бюра адміністрації та Ралф Ніколсон — директор бюра публичних справ. На найближчий час заповіджено дальші іменування.

ПОЖЕЖІ ЛІСІВ У ФРАНЦІЇ

Париж, 22 серпня. В останніх днях південну Францію, зокрема департамент Жіронд в околицях Бордо, навістили катастрофальні пожежі лісів, з яких згинуло понад 80 осіб Згоріло понад 125,000 акрів лісу.

СОЦІЯЛІСТИ НЕ БУДУТЬ ЗАПРОШЕНІ ДО УРЯДУ НІМЕЧЧИНИ.

Франкфурт, 22 серпня. — З поінформованих джерел заявляють, що німецькі соціялісти не будуть запрошені до участи в уряді новотвореної західно-німецької федеративної республіки. Д-р Конрад Аденауер, лідер християнсько-демократичного союзу, мав заявити, що останні вибори дали таку перевагу його партії та правим угрупуванням, що це можна вважати виразним мандатом на створення консервативно-демократичного режіму, що відкидає модерний соціялізм.

СОВЄТИ ВІДКЛАДАЮТЬ СТВОРЕННЯ „ВСЕ-НІМЕЦЬКОГО" УРЯДУ

Берлін, 22 серпня. З поінформованих кол тут заявляють, що Совєти рішили відложити на деякий час створення „все-німецького уряду", що мав би бути совєтською відповіддю та протизаходом на створення західно-німецької федеративної республіки. Причиною цего мало б бути бажання „виждати дальшого розвитку подій".

ТРИҐВЕ ЛІ ДОМАГАЄТЬСЯ БІЛЬШОГО БЮДЖЕТУ

Лейк Соксес, 22 серпня. Генеральний секретар Об'єднаних Націй, Триґве Лі, виступив вчора з домаганням збільшити бюджет на ведення цеї організації. Він домагається 14,314,398 долярів на видатки Об'єднаних Націй, включаючи з це фінансування плянів технічної допомоги для розвитку відсталих теренів.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДЕСЯТИРІЧЧЯ ІСТОРИЧНОГО ЗЛОЧИНУ

Точно десять років тому двох найбільших світових злочинців довершили найбільшого історичного злочину, що коштував людству около 45 мільйонів людських жертв, неоцінені культурні скарби та суцільну руїну багатьох країн, як і неописані терпіння всього людства. Цим безприкладним історичним злочином був без сумніву договір ненападу і приязні між Сталіном і Гітлером, що його підписано в Москві, в середу, дня 23-го серпня 1939-го року, та який був початком другої світової війни.

Усім нам ще в живій пам'яті ці епохальні події. Імперіялістичний шал озброєного до зубів Гітлера і його Райху досягав вершка. Версайський договір, а з ним і багато інших подібних, що їх дала у висліді перша світова війна, лежали подертими шматками паперу під ногами Гітлера. Саарщина, Надренія, Австрія і на останці Чехословаччина впали Гітлерові як спілий овоч, бо демократичні країни хотіли за всяку ціну миру. На чергу приходила Польща і це вже грозило перетягненням струни. Захід, записавши на своє історичне конто ганьбу договору в Мюнхені, мусів швидко, прямо протягом годин, прийти до переконання, що уступками й угодовством ще найменше можна забезпечити мир. Британія і Франція, маючи підстави розрахувати на американську допомогу, рішили припинити дальші напади Гітлера гарантіями для Польщі.

Війна висіла в повітрю, але можливості на вдержання миру ще не всі були вичерпані. Щонайменше так здавалося. Цею останньою можливістю була б могутня противоєнна коаліція, в колі якої бракувало ще тільки одного партнера: Росії. Західні союзники не безпідставно були переконані, що навіть така божевільна людина як Гітлер не поважиться на війну, як побачить навколо себе залізний мур тих, що бажають миру. Двері Кремля не зачинялися від відвідин західних дипломатів.

Західним союзникам Кремль ставив щораз нові вимоги і з виразним обрахунком на те, щоб вони не були прийняті. А тимчасом, таємно і поза плечами Лондону і Парижа, представники Гітлера і Сталіна вже рисували нову мапу світу, на одній половині якого звисав червоний прапор з поломаним нацистичним хрестом, а на другій такий же червоний прапор з большевицьким серпом і молотом.

Дня 24-го серпня вранці світ справді здригнувся від грози повідомлення про пакт між Сталіном і Гітлером. Доля, чи краще загибіль світу була припечатана. Західні державні мужі рвали собі волосся з голови, а Сталін особисто з гітлеровим представником, міністром Рібентропом, запивали в Москві брудершафт, тоді як гітлерові армії вже відбезпечували кріси.

Кілька днів пізніше, дня 1-го вересня, почалася найбільша катастрофа людства, друга світова війна, Україна та український нарід були одною з головних її жертв. Історія ніколи не потрапить встановити хто був більше відповідальний за ту війну, Гітлер чи Сталін. Оба вони тої війни хотіли, оба мали ту саму ціль і оба вони однакові відповідальні. Пізніший оборот подій цего факту в нічому не змінив. За виїмком того, що Гітлер вже дістав заслужену кару, а його спільник Сталін не тільки що не покараний, але продовжує плянувати дальше здійснення тої змови проти світу і людства, що її непочастило йому здійснити на спілку з Гітлером.

Згадуючи десятиріччя того історичного злочину, хочеться тільки висловити переконання в справедливість, якщо не історичну то Божу, та надію, що теж цего другого історичного злочинця не мине вже давно більше ніж заслужена кара. Тільки тоді зруйнуваний світ і втомлене людство зможуть без страху піти на зустріч новій історичній добі, в якій воля, гідність і добробут людини та народів будуть законом.

Новий член Верховного Суду

Після несподіваної смерти члена Верховного Суду Злучених Держав, Френка Морфі, назначив президент Труман на його місце дотеперішнього генерального прокуратора, Тама Кларка. Про Морфі загально говорили, що він був „радикалом", про Кларка пишуть, що він „консерватист".

Американський радикалізм та консерватизм опирається на цілком відмінних критеріях ніж подібні поняття в інших країнах. Те, що в Америці є радикалізмом, в іншій країні може межувати з консерватизмом і навпаки. Одначе, в нашій країні треба приноровитися до загальних понять і так оцінювати нового номіната.

Серед давніших відносин, приналежність члена Верховного Суду не звертала на себе стільки уваги, що під теперішню пору. Це тому, що від якогось часу можна завважати, що рішення Верховного Суду мало коли západають однодушно. Звичайно буває, що п'ять суддів голосує по однім боці, а чотири по протилежнім. Буває й так, що 1-2 голоси висловлюють сепаратну опінію і цю опінію оприлюднюють. З такого висліду голосування загал мимохіть приходить до висновку, що рішення Верховного Суду Злучених Держав не мають тієї тривкости, що бувало колись. З того користають деякі групи і тільки вижидають часу, коли зміниться склад Верховного Суду й можна буде розпочати наново акцію в якійсь справі, щоб добитися відмінного рішення ніж воно випало недавно.

Одначе в поділі голосів при вирішуванні справ спостерігачі дошукуються аж трьох напрямків думання серед одного могутнього збірного тіла, яке складається з девяти членів. Там є група чотирьох суддів, які схиляються до утривалення сили робітничих юній проти сили бизнесових корпорацій. До них належить Гюго В. Блек, Вилйем О. Доґлес, Вилі Б. Рутледж і між ними був теж небіжчик Морфі. Тому, що чотирьох суддів не творять більшости в девятці, цій групі треба було притягнути на свою сторону ще тільки одного, щоб встановити якесь правило чи засаду.

Звичайно вони шукали прихильників між групою з двох суддів, які становлять середню дорогу. Ця двійка це головний суддя Фред М. Винсон і суддя Стенлі Ф. Рід.

До третьої групи належить трійка суддів: Г. Джексон, Фелікс Франкфутер і Гаролд Буртон — цей останній тільки деколи лучився з двома попередніми. Одначе всі три вони знані з того, що противляться дальшому поширенні політичноправної сили робітничих юній і радше схиляються до старої засади, щоб бизнес і власники мастків мали належний голос у засадничих справа.

Коли йдеться про вплив новоіменованого судді Тама Кларка, якому приписують консерватизм, то це значило б скріплення сил останньої групи, а з цим і можливої переваги людей, які бажають спинення впливу юній. Дивне в тому те, що президент Труман, як речник робітничих юній, назначив на становище члена Верховного Суду людину з відмінними суспільними переконаннями від нього самого в такій рішальній хвилині як саме тепер. Це вказує, що американський президент вміє розрізняти хвилеву політичну констеляцію від засадничих справ. Бо коли якась суспільна група набере занадто великої сили і може загрожувати рівновазі, тоді треба подбати про відповідну нову людину на важливому становищі. За таку людину він вважав свого приятеля Тама Кларка.

Іван Куземський.

Українські робітники на фармах Меріленду

Від часу переїзду европейських скитальців на американську територію, почали появлятися в різних американських і українських часописах короткі згадки, довші статті й репортажі на тему життя і праці нових поселенців. Перші вістки як американських, так і українських дописувачів були переповнені захопленням, оптимізмом всіх заінтересованих чинників, тобто організацій, що занімаються спровадженням імігрантів, їхніх працедавців та самих нових поселенців. Але де далі, помічається зміну тону статтей на гірше. Американська преса пише про „зігнилі яблука" в бочці, а українська не криє свойого невдоволення з деякої частини спроваджених тут імігрантів. Тому, що йдеться тут про ту частину іміграції, що осіли на фармах, не від речі буде поділитися думками з ширшим загалом українсько - американського громадянства, самого робітника з фарми, що ним є автор цеї статті. Зрештою так і водиться, що для ясного образу справи належить вислухати й другу зі заінтересованих сторін. — „Авдіятур ет альтера парс" — як каже старинна мудрість.

Преса вдарила у „дзвін на тривогу" тому, що деякий процент нових поселенців з фарм лишив в короткому часі свої місця праці й переселився до міста. Автори статтей засуджують тих людей як несовісних одиниць, та шкідників дальшої акції переселення. Осуд справедливий і потрібний, бо дійсно у розмовах з фермерами відчувається деяке недовір'я до робітників з еміграції. Одначе, незрозумілим є, чому не порушується суттєвих причин шкідливого явища та не видно старань, щоби їх ліквідувати. Загально підкреслюється, що причиною дизерції є невідповідний підбір людей на фарми, тобто під покришкою сільсько - господарських робітників приїжджають люди нефахові, а тому не видержують проби й утікають. Твердження не цілком вірне! Бо хто хоч троха визнається у сільському господарстві і цікавиться характером і технікою обрібки поля на українських землях і порівняє його з американським способом господарювання, тому буде ясне, що на американських фармах навіть чистокровний український селянин буде нефаховим. Чому? У нас кілька до кільканадцять акрові господарства з таким знаряддям обрібки як: плуг, борона, коса, серп, рідко сівалка. Тут великопросторі господарства у сотні акрів і вповні змеханізовані, отже — фризери, комбайни, сівалки, косарки й цілий ряд інших машин з погінною силою: трактор, або електричний струм. Тут, отже, питання фаховости сільсько-господарського робітника зводиться до його вміння орудувати машинами. Хто з наших селян може відповідати місцевим вимогам? Ніхто — крім тих нечисленних з підсоветської України, що працювали на МТС. Так, отже, кожному, що попав на фарму, будь він агрономом чи астрономом, літератор чи селянин, треба цього діла вчитися.

Причини утечі з фарм у чому іншому. Не потрібно доказувати, що нова українська іміграція має характер політичний. Люди лишали Рідні Землі через заборону московсько-комуністичної влади виконувати свої релігійні практики, через національну нетерпимість і соціяльну несправедливість. Імігруючи до демократичних країн, а передовсім до Америки, вони вірили, що знайдуть там повну свободу своїх релігійно - національних практик. І дійсно, в Америці знайшли, може навіть більшу, як сподівалися. Одначе робітники на фармах цими великими можливостями свободи не можуть практично користуватся. Віддалені від центрів українського життя, не маючи ні власних засобів льокомоції і працюючи 12-13 годин денно, переважно і в неділі і свята, не можуть користуватися і публичними автобусами чи залізницями, щоби бодай раз у місяць піти до української церкви та побувати серед своїх людей. Коли узяти до уваги, що український нарід так дуже прив'язаний до своєї церкви, то зрозуміємо ввесь трагізм положення. Деякі нові поселенці, хоч неохоче, зачинають заходити на Богослуження, куди повезуть їх працедавці — отже католицькі, протестантські, методистські, і т. п. Треба припускати, що ходження до іншо-обрядових церков трактують вони як розривку, але не відомо як довго. Один приклад: Великодню сповідь відбуло кілька українських родин завдяки одному монахові латинського обряду, який „відкрив" нас на фармах. Його послуги принято з вдячністю, але рівночасно було прикро, що ніхто з грек.-кат. і православних священиків на те питання не звернув уваги.

Одиноким духовим кормом і зв'язком зі світом залишається часопис, який однак в ніякому разі не може задовольнити того великого круга заінтересовань, що ними цікавиться новоприбулий український громадянин.

Заробітна платня на фармах вагається, з малими виїмками в одну чи в другу сторону, від 30% — 50% платні американського робітника. Це явище пояснюється з боку фармерів тим, що нові поселенці не визнаються на американській системі праці і їх трактується як учнів. Це правда, але не повна. Бо наука може тривати від 1-2-3 місяців, залежно від характеру виконуваної роботи, й по тім реченці не повинно би бути різниці в винагороді. Що наведена причина не є дійсна, видно з такого випадку: Працює жінка нашого поселення в кухні і доглядає дітей працедавця до год. 6 вечером. Від 6 до 8 год. її на зміну приходить муринка (12 літна дівчина) з тижневою винагородою 5 дол. Українка пропонує свою працю на місце муринки (якої між іншим „босова" не любить, бо б'е дітей), але на її здивування „босова" згідна їй заплатити тільки 1.50 дол. на тиждень. На загал відноситься враження, що фармери порозумілися відносно платні робітників - українців і не хочуть робити один одному конкуренції. Це питання хоч не першорядного значення, але все ж упокорююче.

Наладнання відносин на фармах і хоч частинне заспокоєння духових потреб поселенців не представляє великих труднощів. На нашу думку цею справою повинні занятися в першу чергу наші обі церкви. Попросивши до співпраці представників культ.-освітних установ, зорганізувати „Комітет для справ поселенців", та розплянувати працю, починати роботу від найбільш заселених українськими робітниками стейтів, а передовсім від Меріленду, де живе понад тисяча осіб. Відправи українських Богослужень можна би відбувати по черзі в кількох пунктах стейту й таким чином дати можливість бодай один раз на на 2-3 тижні вислухати Служби Божої у рідному обряді. При тій нагоді представник культ.-освітної установи, або хтось з робітників-інтелігентів міг би завести гутірку на теми загально українського життя. Кількагодинне спільне перебування більшого гурта робітників скріпило би їх на дусі та допомогло б витримати на місцях в інтересі закріплення тих великих переселенчих досягнень, що їх з таким великим трудом і жертвенністю осягнули американські українці зі ЗУАДКомітетом у проводі.

ПОТРЕБА ТЕАТРУ

Театр — це мистецтво і, як кожне мистецтво, театр — це систематизація людських почувань в образах і засіб узагальнити ці почування та передавати й поширювати їх у суспільстві. Та це теорія. Практично театр невідлучно живе з людиною на протязі віків: виповняє її релігійний обряд, пропагує, вчить і бавить. Не важно, чи в праві проповідники теорії про „театральний інстинкт" людини, та не заперечити притаманну людині любов до містифікації, яку їй дає театральне мистецтво, сильніше за всі роди мистецтва, бо воно має багатші та різноманітніші засоби; у театрі мобілізовані й напружені всі наші почуття: зір, слух і рухово-м'язові відчування.

Зустрічаємо театр однаково, і в примітивному побуті дикунів, і в висококультурному житті всіх народів у найблискучіші періоди історії. Заглибившись у підвалини нашої західної культури, зустрічаємо там театр, що з культового обходження свята Діонізія зроджує могутню грецьку трагедію і знаменитий грецький театр, якого руїни — як пам'ятки культури — оглядаємо з подивом і сьогодні. А погляньмо на початки інших культур. Японія з давендавна плекає ляльковий театр, який там дійшов до вершин, і має свою драму, що теж міцно зв'язана з релігією. Теж і китайський театр мав і має щось спільне з культом: різні корпорації влаштовують вистави, щоб вшанувати свого патрона, села запрошують акторів, щоб подякувати Богові за знищення сарани або за добрий врожай. Театр у Китаю залишився і до цього часу предметом невідкличної потреби й заступником релігійного культу. В Китаю ще й розвинувся оригінальний тіневий театр. Індуський театр невідлучно зв'язаний з побутом, майже кожний двір запрошує до себе акторів. Індуська драма, що — як ціла індуська культура — повстала далеко раніше від нашої, відома і в Европі („Шакантула" перекладена і на українську мову, як теж деякі твори Тагоре). Не відривною прикрасою перського побуту є перський театр, що постійно втішався увагою й допомогою шахів; широковідомі теж перські релігійні п'єси.

До якої величі дійшов театр у Греції, про це говорять імена таких драматургів, як Есхіл, Софокль, Еврипід. Грецький театр був державною інституцією. Танок уважали в Греції за божий дар і навіть сам Сократ на старости літ вчився танку. Рим, що запозичив у Греції основи свого театру, довів це мистецтво до найвищого вдосконалення. Театр користувався там увагою володарів, ба й їхньою любов'ю. Римський цісар Калігуля сам виконував пантоміми, як теж і Нерон. Ніде інде, лише в Римі, тріюмвір Помпей побудував великий театр на 17,000 глядачів. І навіть упадок Риму, що видвигнув брутальний

(Докінчення на стор. 3-тій).

К. ПЕТРУЄ

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАГАНДОЮ.

98)

Наша таборова листівка передавала:

„Нота уряду СССР, подана (вручена) польському послові в Москві вкранці 17 вересня 1939 р.

17 вересня 1939 року.

Пане посол,

„Польсько - німецька війна виявила внутрішній нелад польської держави, Протягом 10 днів військових дій Польща втратила всі свої промислові райони та культурні осередки. Варшава, як столиця Польщі, не існує. Польський уряд розпався і не подає ознак життя. Це означає, що польська держава і його уряд фактично перестали існувати. Тим самим припиняється дія договорів, укладених між СССР та Польщею. Залишена на свої власні сили і позбавлена проводу, Польща перетворилася на друге поле для всіляких випадковостей та несподіванок, які можуть створити загрозу для СССР. Тому, будучи дотепер невтральним, Сов. Уряд не може більше невтрально ставитися до цих фактів.

„Совєтський уряд не може байдуже ставитися до того, що єдинокровні українці й білоруси, які живуть на території Польщі, кинуті на ласку долі, залишаються беззахисні.

„В зв'язку з такими обставинами, Сов. уряд віддав розпорядження Головному командуванню червоної армії наказати військам перейти кордон і взяти під захист життя й майно населення Західньої України і Західньої Білорусі.

„Одночасно Сов. уряд має намір вжити всіх заходів для того, щоб визволити польський народ із погубної війни, куди вкинули його нерозумні керівники, і дати йому змогу знову жити мирним життям.

„Прийміть, пане посол, запевнення в повній до Вас пошані.

Народний Комісар Закордонних Справ СССР

В. Молотов".

Нижче містилися короткі витяги з передовиць газет „Правда", „Ізвестія", „Красная Звезда", де коментувалися акти совєтського уряду.

Читаючи один з витягів, в якому говорилося про те, що мовляв, Сов. уряд не тільки бере під захист „залишених на призволяще рідних по крові украніців і білорусів, але й руку допомоги їм простягає', — мій сусід по нарах, інженер Н., посміхаючись, пошепки додав:

— А ноги вони вже самі витягнуть.

Який був настрій ув'язнених, що все це переживали по-своєму? Як вони реагували на перші акти початої світової війни?

Думаюча частина політичних в'язнів, а таких в нашому режимному таборі було 80-85%, — була настроєна поінтервенційному. Всім було ясно, що рано чи пізно, а Совєтський Союз буде у війну втягнутий. І коли він влипне в неї без сторонньої допомоги — йому кінець. А хто цей кінець йому приготовить — німці, англійці, турки, китайці чи папуаси з французьких колоній — це не має значення. Головне — розгромити цих розбійників, а решта сама собою „утвориться".

Але були й інші, які думали інакше. Вони ілюстрували своє політичне „кредо" таким сподіванням:

— Десь в Індії на базарній площі лежав старий жебрак, весь вкритий гнійними ранами, і просив милостині. На На його ранах на ногах роїлися незчисленні мухи, які, насмоктавшися крови нещасного, були вже червоні і, пересичені, — вони майже не рухались. Коли старого спитали, чому він не жене мух геть, він спокійно відповів:

„Ці вже пересятилися моею кров'ю і більше не смокчуть її, а коли їх відігнати — злетяться інші, голодні, і знову почнуть смоктати спочатку. То нехай вже ці залишаться..."

Були ще одиниці, які щиро „перековувалися", писали вірші на честь совєтської епохи, а Сталіна називали другим Іваном Калитою. Це післятого, як червона армія зайняла Зах. Україну, Білорусію й Басарабію й частину фінської території.

Що ж вони, ці „патріоти" думають і роблять тепер, коли новий Іван Калита не тільки зібрав усі землі, що колись належали Росії і приєднав нові, але й почав продовжувати традиційну політику „3-го Риму" — ми не знаємо, але тоді вони говорили:

(Продовження на стор. 4-тій)

О. Г.

Совєтська інтелігенція

2)

Помимо того, що наука була безкоштовна, що студентів забезпечували стипендіями, гуртожитками і відкривали для них спеціяльні їдальні, але то все було таке убоге і мізерне, що студент, не дістаючи допомоги від родини, мусів або шукати якогось заробітку, або покидав науку. В 1930-33 роках, коли втеча з вищих шкіл набрала масового характеру, уряд вдався до репресій: „дезертира" шукали через міліцію і з різними погрозами повертали до науки. Уряд бо не міг погодитися з тим, що кошти, витрачені на студента мали пропасти, навіть в тому випадкові, коли студент, сидячи голодний в лаві, не робив ніяких поступів у науці, навіть в такому випадкові, коли студентові грозила голодова смерть.

Відносини ж, що повстали з легкої руки партії й уряду, між професурою та студентством, остаточно деморалізували молодь, а науковців позбавляли можливостей бути об'єктивними в оцінці знань своїх учнів. Головною фігурою в совєтській школі був не професор, а студент. Всіх старих спеціялістів, а заразом і професорів, уряд розцінював лишень як тимчасове знаряддя продукції нових сил, котрі являлися запорукою майбутнього і котрі незабаром мали самі виховувати дальші кадри. Отже, студент був паном ситуації. Виховані в загальній ненависті до „панів", що повстала в часи революції та напівофіційно існувала далі, студенти тероризували своїх учителів різними наклепами та поліційними доносами і частогусто допускалися публичних ординарних образ.

В моїй присутности, наприклад, одного разу розігралася така сцена: професор чемно і делікатно радить студентові „ще раз простудіювати матеріял". При тому обіцяє покищо не ставити йому поганої ноти (було це вже тоді, коли розпорядження „збірної відповідальности" скасували).

— Я вже два рази перестудійовував, — каже студент, — а більше не буду!

— Дуже мені шкода, але я записати вам не можу...

— Не можете? Дуже добре! Гришка! — звертається студент до товариша. — Я вже далі не можу терпіти знущань цього жлоба („жлоб" — в босяцькім жаргоні означає щось близьке до „негідник")! Тримай мій піджак — я зараз викинусь через вікно і вбюся!...

З тими словами він кидається до вікна, професор за ним і починає його перепрошувати. Кінчається тим, що професор іспит таки записує, а студент обіцяє, що „попробує" ще раз конспект прочитати.

Звичайно, що в таких умовах школа було говорити про якісь вимоги, а тому новоспечені „фахівці", кінчаючи школи, виходили безпорадними неуками і, обіймаючи різні посади, були абсолютно неприготовані навіть до своїх безпосередніх обов'язків, не говорячи вже про загальний культурний рівень, необхідний для кожної інтелігентної людини.

Ветеринарний лікар писав слово „свиня" через і і два н, (свіння), вважаючи, що знаємство з ортографією не входить в коло його обов'язків. Учитель писав протестаційні рапорти до відділу Народної Освіти проти вивчення в школах арабських і римських цифер, мовляв, що безглуздя вивчати арабські і римські цифри, коли насамперед треба навчити дітей своїх, „руських", а про ці „свої" шкільна програма навіть не згадує... Лікарі не вміли відрізнити грипи від тифусу, а будівельні інженери поневірялися по вязницях за те, що вибудувані ними будинки тріскали і осідали ще в процесі будови.

Преса підняла лемент. Почали шукати винуватців і „шкідників", забувши при тому, що дійсні винуватці і шкідники сиділи в найвищих урядах, а тому і направляти щось було неможливо.

Саме серед таких обставин довелося мені скінчити середню освіту і придбати диплом вищої школи, а тому пам'ять моя зберегла немало дивних і попросту неймовірних випадків, про котрі маю намір отут розповісти.

Ось, наприклад, складає іспит на літературно-мовний факультет Педагогічного інституту комсомолець-колгоспник. На всі питання відповідає упертою мовчанкою. Нарешті, професор ставить останнє запитання:

— Назвіть мені якісь твори Шевченка.

Кандидат подумав трохи, почухав ногу і відповів:

— Знаю три головні...

— Ну, які ж саме?

— Шевченко написав три головні твори: „Тарас Бульба", „Леся Українка" і „Соняшна машина".

Професор розсміявся весело і записав: Добре!

Потинявшись по різних іспитових комісіях, звідки мене постійно відкидали за мою „категорію", з великою бідою вступила я до „Технікуму Чужоземних Мов". Склад студентства був жахливий: ледве чи половина була на своєму місці, решта ж бралася до вивчення чужої мови, не знаючи як слід рідної. Тому на кожному кроці траплялися випадки, котрі можна хіба розповідати, як жарти, і то жарти для „курців міцного тютюну".

В перший рік науки звалився на мене тяжкий обов'язок, висловлюючись тодішньою офіційною мовою, „взяти на буксир" двох найслабших студенток: Надю і Нюру. Надя була робітницею на фабриці цукорків і скінчила ледве класи початкової школи. Нюра взагалі ніде не вчилася, тільки вміла читати і писати, але була замужем за нашим пострахом - студентом другого курсу і одночасно секретарем партійного осередку технікуму.

(Дальше буде).

Потреба театру

(Докінчення зі стор. 2-гої).

амфітеатр з його кривавими виставами, не зумів знищити високого мистецтва римської пантоміми. А треба знати, що римський амфітеатр приміщував 400,000 людей.

І середньовіччя має свій театр. Церква скоро пізнала силу театру і стала його підтримувати. Повстає новий натуралістичний театр середньовіччя, який не має свого будинку, але який збагачує театральне мистецтво новими релігійними творами, на яких зростають пізніші релігійні драматурги, тої величини, що Льопе де Вега і Кальдерон — творці еспанського національного театру. Сан Льопе де Вега написав поверх 1,500 комедій. Та побіч релігійного театру в середньовіччя існує і світський, який носять зі собою мандривні актори — скоморохи. І знову на зміну приходить реалістичний театр, який в Англії завдяки Шекспірові підноситься до найвищих вершин, які осягнуло не лише театральне мистецтво, але мистецтво і людська думка взагалі. Англійська королева Єлисавета, що за її панування так високо підноситься економічне становище Англії, дбає теж про мистецтво, має свій власний королівський театр. Та театр в Англії всенародний. В Лондоні існують публичні театри, (їх там аж шість), окремо дають вистави двірські театри. Трупа Шекспіра — це королівська трупа, а славний сучасник Шекспіра, актор Барбедж, виконавець ролі Гамлета — це народний герой. Неінакше і в сусідній Франції. Тут теж розумний володар, Людвик XIV., не лише любить театр, він сам виступає в театрі, сам танцює в балеті головні ролі. Два великі драматурги Франції — Корнель і Расін живуть на королівському дворі і на кошт короля. Про театр усі говорять, театром у Парижі всі живуть. Тоді в Парижі аж чотири великі публичні театри, а оскільки їх у панських дворах. Побіч короля великим прихильником театру є кардинал Рішеліє, який і має свій власний театр. Теж і Молієр, що творить цілу добу у французькому театральному мистецтві, користується королівською допомогою.

В Італії театр відогравав величезну ролю у всім житті країни і тому своїми різноманітними формами він мусів задовольняти всю її різноманітну людність. Тут ми бачимо й оперу, і балет, і комедію „дель арте", літературну комедію, трагедію, трагедо-комедію, міщанську драму, фіябу, комічну оперу, інтермедію, маріонеток і силу силенну інших видовиськ. Найбагатше жила театральна Венеція. На 660 тисяч мешканців Парижу було тоді там 3 постійні театри, а на 140 тисяч мешканців Венеції припадало там 7 великих постійних театрів. Багатий театр має теж Німеччина. Лессінг — побіч великих драм — опрацював теорію театрального мистецтва, а вже Гете взяв практично за діло і став першим театральним режисером. Має свій театр і тодішня Росія, де існує царський театр і де любов народу і народного побуту, почавши від Островского, творить побутовий театр з такою зіркою, як українець М. Щепкін — приятель Шевченка. Має свій театр і Україна. Від старовинних весільних обрядів, почерез Вертеп, на тодішній Україні повстає український побутовий театр, започаткований Кропивницьким. Театром у Полтаві проводив Котляревський і виставив там свою „Наталку Полтавку" 1789 р. Україна має вже великий театр у Харкові, а попри це театральне мистецтво несуть у народ, не зважаючи на заборони, жреці театрального мистецтва головно завдяки „Просвіті".

Заборони театральних вистав лише говорять про їх силу... Київський губернатор Дрентельн заборонив у своїй губернії ті вистави, що йшли в Москві, чи в Петербурзі, говорячи, що „там — це театр, а тут — це політика". В той сам спосіб і большевики заборонили виставу Кулішевої „Патетичної сонати" на Україні хоч її ставили в Москві. Та не лише в Україні. „Весілля Фігаро" Бомарше заборонили грати різні володарі з австрійським цісарем у проводі, а Наполеон, побачивши її, сказав: „революція почалась". Довго ждала дозволу п'єса Шеніє „Школа королів", яка теж розбурхувала революційний дух у Франції. Нераз театр був теж видовищем політичних демонстрацій. Наприклад: у лютому 1798 паризький театр ставив трагедію Легуве: „Епіхаріта і Нерон". Коли йшла п'ята дія, де змовники викрикують на Нерона і кричать: „Смерть тиранові", піднявся в льожі Дантон і його прихильники і зі стиснутими кулаками звернулись до льожі, де сидів Робеспієр, повторюючи той же вигук.

Та все, у кожний час театр існував, театр жив. Навіть у воєнний час, наприклад у Відні, працювали театри, яких там кільканадцять і лише близько до закінчення війни перестали виставляти або, як славна віденська опера, були знищені. Теж і в нас у воєнний час працювали театри, а Львівський театр у цей важкий час спромігся на першу українську виставу „Гамлета". Теж і в несприятливих умовинах таборового життя на скитальщині ми мали свої театри і вони користувались загальною увагою.

Не інакше мусить бути і тут, на вільній американській землі.

от

ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАСЛОНОЮ.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

Радіонотатки

ВІД'ЇЗД ТРЕТЬОЇ ПОЛЬСЬКОЇ ДЕЛЕГАЦІЇ.

4. липня польська селянська делегація після двох тижнів перебування в різних областях та в столиці України виїхала на свою батьківщину. Як повідомив її керівник, член сейму та член польської об'єднаної робітничої партії Ян Ізідорчік, делегація відвідала й оглянула під час подорожі понад 120 колхозів, машинотракторних станцій, культурно-освітніх установ тощо. Ян Ізідорчик, дослівно заявив: „Польське селянство використає цей багатющий досвід для соціяльного перетворення сільського господарства своєї країни, для її колективізації".

Напередодні від'їзду делегації міністер сільського господарства УССР Мацкевич влаштував у сесійній залі Верховного совету урочисте прийняття гостей. На прийнятті була польська делегація в повному складі (395 осіб), заступник консула польської республіки в Києві, партійно-совєтська верхівка України на чолі з московським сатрапом на Україні Микитою Хрущовим. Після прийняття відбувся концерт кращих співаків і музик Києва.

НОВІ ФАХІВЦІ.

В університетах і вищих навчальних установах України закінчилися випускні іспити та захист дипломових праць. Не подаючи абсолютних даних про кількість випущених із вищих шкіл фахівців цього року, київське радіо твердить, що це найбільший після війни випуск, що цієї весни на Україні випущено тисячі лікарів, інженерів, агрономів, педагогів, економістів та інших молодих фахівців.

У КОЛХОЗАХ НЕ ВИСТАЧАЄ РОБОЧОЇ СИЛИ.

У багатьох областях України під час цьогорічних жнив партійні органи мобілізували тисячі міських робітників, службовців, студентів і випровадили їх на села „допомогти зібрати хліб". З Харкова, Києва, Дніпропетровського виряджено до колхозів понад 40 тисяч робітників, ЦК КП(б)У зобов'язав усі міські й районові комітети партії змобілізувати на жнива якнайбільшу кількість міського населення.

ПИЛЬНО ОХОРОНЯТИ ХЛІБ".

У зв'язку з початком збирання хліба преса підсовєтської України почала гостру кампанію за охорону колхозного хліба „від розкрадання антигромадськими елементами" Совєтський уряд дав наказ запровадити пильну охорону врожаю. У полі стеригтимуть хліб партійно консомольські активісти. На хлібоздавальних пунктах збільшено кількість доглядачів та конролерів.

БРАКУЄ НАЙПОТРІБНІШИХ РЕЧЕЙ.

Виробництво товарів щоденного вжитку на Україні досі організоване в абсолютно малих розмірах, зокрема тих речей, що полекшують працю хатньої господині — пральних машин, м'ясорубок, пилесмоків, електричних і кухонних плит, прасок для білизни тощо. Перед війною „найкраще були забезпечені цими речами Київ та друга столиця УССР" — Харків. Але тепер уже тяжко купити щось із цих речей і в крамницях Харкова. Про це недавно говорили хатні господині Харкова, скликані на спільну нараду з кооператорами при харківському обкомі КП(б)У в справі виробництва речей щоденного вжитку. Можемо уявити собі, яку тепер скруту щодо цих речей переживає населення Харкова, якщо виникла потреба скликати спеціяльну нараду, і про це змушена була заговорити совєтська преса.

ПОВІДОМЛЕННЯ.

Організаційний Комітет підготовляє **ЗАГАЛЬНЕ ЗІБРАННЯ** всіх українців б. вояків, які перебувають на терені Злучених Держав Америки, й тому просить дуже всіх б. вояків якнайскорше подати свої адреси до „Самопомочі":

SELF RELIANCE
33 East 7th St., New York 3, N. Y.
(для Комітету б. військовиків).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Памятний день.

Неділя, 26 червня 1949 була одною із тих жахливо-душних днів в цьому році.

Центральний Комітет, що є представництвом всіх існуючих укр. організацій в Сиракюз, напевно не думав, що неділя буде така гаряча, коли організував на цей день святочну стрічу українцям, що прибули до сиракюзської громади за останні роки.

У гарно прибраній салі У. Н. Дому, при спільній вечері, зібралося біля 200 душ обох полів і різних віків. Тут і немовля у візочку і такий, що пів століття добігає як причалив до цього берега. Всі діти одного народу від мелянхолійних вершків Лемківщини, по розлогі степи Дону, як і ці, що родились та росли під звуки фабричних гудків індустріяльної Америки. Всі злучені кровю і ідеалами для яких живе і за які береться український народ, а з ним і всі свободолюбні народи.

Після короткого відкриття переведеного головою Ц. К. п. В. Осухівським, та начерknення мотивів, якими руководились організатори цього святочного зібрання, наступає обширна промова сотрудника місцевої парохії о. Лазоря.

Промовець накреслює обширно образ тих всіх труднощів, з якими стрічалася наша стара іміграція. Труднощі, чи то економічного характеру, чи на народному і релігійному полях. Аналізуючи сучасні відносини, вказує напрямні, яких новоприбуваючим треба держатись, щоби не схибити із правильного шляху, як в особистому, так в загально-українському і американському житті.

З черги наступали короткі промови представників поодиноких організацій як льокальних так і загально-українських, яких цільно було представити завдання, розвиток і значіння відносних організацій для українців-мешканців Сиракюз.

Опісля промовляли трьох новоприбувших. Короткий начерк трагічних подій на українських землях за останні роки, рішучість українського народу видержати в цій жертвенній і останній стадії боротьби за власні і загальнолюдські ідеали, та заклик до всіх за посилення активности для цеї справи, особливо рятування безпомічних скитальців, було предметом їх промов.

Три години, хоч серед тяжкої гарячі, проминули незвичайно скоро, серед щирої братської атмосфери. Без тіни взаємних обвинувачень, а противно — обопільні признання за все доконане, та за добру волю поступати тим шляхом, було великим моральним успіхом, задля якого ініціятори цеї зустрічі її організували.

На палкий зазив представниці Укр. Золотого Хреста п. А. Бондар та п. М. Годжака присутні зложили $61.80 на загальні справи, з чого $30 вислано до У. К. К., та $30 до З. У. А. Д. Комітету.

Присутний.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

* * *

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

18868 Славу Мартинович від знайомого із „Софії 42".

18869 Кривчука Омелька з м. Кривий Ріг, Короїда Никифора, Султана Григорія, Криштон Ольгу всіх з м. Херсону, від Марії Синянської з д. Короїд, доньки Демяна.

18870 Галаса Василя з Ростова; Іршава, Закарп. Україна, від Фірсака Василя, одруженого з д. Галаса Івана.

18871 Е. Беньо з д. Невицьку, дружину о. Володислава зі Словаччини, від Бурика Александра.

18872 Антона Катинського, сина Михайла і Анни з села Катина, Добромиль, від Карла Катинського.

18873 Каващюка Михайла с. Івана (Івана Петра Процивого) з с. Мишин, Коломия, від Миронюка Михайла.

18874 Йсифа Харко з с. Добротві і Андрія Садового та його дітей Славка й Ольгу з Ступин, Радехів, від Марії Іваніцької з д. Кожа.

18875 Михайла Бориса з с. Машрів, Камінка Струмилова, Софії Кузмінської з д. Борис.

18876 Стася Юрків з с. Дорожів, Самбір, від Капка Михайла.

18877 Чабанюка Йосипа з с. ордашінка, Київщина, або його дітей від Мельник Марії.

18878 Михайла Притулу з с. Кудлатівка, Калуш, від Крука Миколи с. Миколи.

18879 Пп. Балабанів з Королихи ізнайомих в Америці від Івана Грицюшка з .с Святе, Ярослав, і Стефанії з Петрицьких Грицюшко з Таурова.

18880 Котляревську Ганну (доньку Кожуховського Романа) з Київщини від Петра Лютого.

18881 Семка і Василя Гринчищин, синів Миколи і Анни з с. Майдан Гологірський, Золочів, від Павла Гринчишина.

18882 Михайла Більського, Вуйка від Андрія Кеби.

18883 Буряника Атаназія з с. Завадка, Турка, від Шарана Степана.

18884 Когут-Романець Михайла, Когута Степана, Овчара Сергія с. Арсена і маркітана Мітифора с. Пилипа від Когута Івана.

18885 Параньку Жилич з с. Криниця, Новий Санч, і Гунька Василя і Матрону з с. Мушинка, Новий Санч, від Михайлини Жилич.

18886 Тиш Еву і Катерину з с. Дубні, Ланьцут, від Тиш Івана.

18887 Манька Івана з с. Поляна, Добромиль, від осипа Манька з Старяви.

18888 Гаврилко Антона з Богородчан, Станиславів, і знайомих з цього міста від Каролини Шебунчак з д. Мартинець.

18889 Миколу, Петра і Івана Войтович від Розалії Войтович д. Дмитра.

188980 Ходак Никодима з с. Оратів, Правобережна Україна, від Соломії Ходак.

18891 Хміль Дмитра з с. Деревня, Жовква, від Марії Хміль д. Павла.

Голоситись на адресу:
UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia, 5, Pa.

Що Ви зробили в тому напрямі, щоб скинути маску з ворожої пропаганди й представити всему світові українські справи в правдивому світлі?

Чи вже запренумерували Ви

„УКРАЇНСЬКИЙ КВАРТАЛЬНИК"
(на рік долярів 4)
The Ukrainian Quarterly
50 Church Street, Suite 252
New York 7, N. Y.
— та —
„УКРАЇНСЬКИЙ БЮЛЕТЕНЬ"
(на рік долярів 2)
The Ukrainian Bulletin
50 Church Street, Suite 252
New York 7, N. Y.

Чи розумієте вагу оцих наших видань в англійській мові?

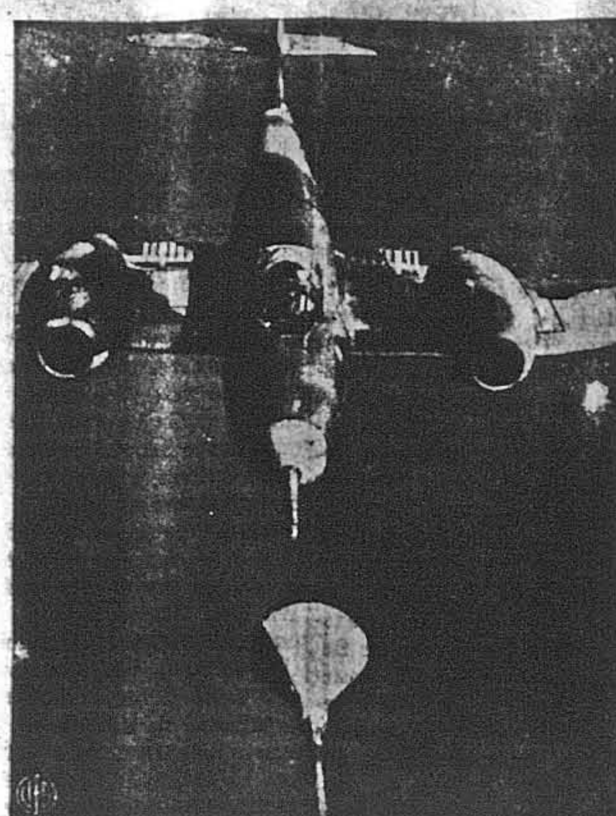
Передплачуйте їх для Ваших знайомих американців!

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення пошукувань родини і знайомих різних скитальників було поміщене у „Свободі" безплатно, хай вишле таке оголошення впрост до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове оголошення, розміру 1 цаль в одній колюмні коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

РАКЕТОВИЙ ЛІТАК, ЩО ПЕРЕБУВ 12 ГОДИН В ПОВІТРЮ, здобуваючи цим новий світовий рекорд. Протягом цего часу його 10 разів наповнювали газоліною в повітрю з другого літака.

Нові іміґранти

Українці, що приїжджають кораблем „Дженерал Мюір" стараннм ЗУАДКомітету до порту в Ню Йорку, дня 23 серпня:

Андручковський Степан; Бачинський Осип; Барицький Лоренс, Стефанія; Блендоногий Дмитро, Михайло; Деркач Петро; Дицьо Михайло, Іванна, Ігор; Глуцький Василь, Ангеля, Ольга; Городнеський Михайло, Осипа, Орест, Одарка; Гованський Олександер, Олександра, Анастазія, Ольга; Грицишин Андрій, Надія, Любов; Яцура Степан, Анна, Богдан; Кочергин Степан, Евдокія, Надія; Кузьмак Корнило; Лисенко Леонід; Павлось Антін, Степанія, Олег; Павлусяк Євген, Розалія; Петришак Тадей, Мирослава, Орест; Стоцик Євген, Людмила; Стукан Ольга; Тригубенко Іван, Степанія, Олег; Тимошенко Апанас, Уляна, Олександра, Галя, Валентина, Андрій; Вацлавський Володимир; Замбрицька Емілія, Юрій; Згибай Олекса, Марія, Анастазія, Валентина, Галина, Віктор; Жиловський Осип, Юстина, Михайло, Євгенія; Богун Володимир, Марія, Микола; оХроїм Василь, Катерина, Михайло; Дяченко Олексій, Анна, Григорій, Микола, Надія; Дмитришин Володимир; Димич Микола, Анна, Михайло; Дуркалець Дмитро, Євдоха, Роман; Горчаковський Теодор; Гречило Євген, Софія, Романа; Гаращук Іван, Лідія, Петро; Кірек Юрко; Перлович Осип, Ольга, Марта; Піцик Володимир, Марія, Лев; Прокопенко Леон, Анна; Харів Іван; Духновський Микола, Ольга, Григорій, Анна; Ковальчак Марія; Лучків Антін, Параска, Антін; Овчаренко Григорій, Марія, Анатоль, Юлія, Валентина, Галина; Павленко Павло, Парія, Василь, Олександра, Параска, Семен, Раїса, Лідія; Пітьо Юрій, Софія, Володимир, Роман; Савицький Володимир, Анастазія, Ерика; Шпиндак Михайло, Стефанія, Анна, Ярина; Байструк Степан; Нарченко Андрій, Анна, Микола.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

Продовження зі стор. 2-гої)

— Совєтський Союз — це не Европа, не Азія і не Евразія... Це нова частина світу, яку відкрив Ленін, а освоїв Сталін. У неї велике майбутнє. Проґрес людської історії розвивається і рухається, як годинникова стрілка... Перші години на „цифербляті" історії почалися десь в сивих часах Центральної Азії... Потім стрілки проґресу пересунулися на 4-7 годину — культури Асирії, Вавілону, жидів, єгиптян, греків, римлян... Потім прийшли години 8, 9, 10, і 11-а — Европейської цивілізації... Тепер же надходить 12-а година... Західня цивілізація повинна загинути і почнеться нова доба історії... Центром ваги ґрядущого, останнього циклю, буде „третій Рим" — Москва, а її периферією — безмежні простори Арктики, Сибіру та інших областей Азії... Клімат їх зміниться і буде сприятливим для відкриття та використання незчисленних копалин, схованих в їх надрах.., І ніякі сили не спинять цього руху... Бо історія працює на комунізм!..

— І тоді настане земний рай!..

Їм відповідали:

— Ви можете собі чекати і тисячу років, доки здійсниться цей рай, а ми хочемо сьогодні не раю, а хоч би пристойного людського існування, яке мають люди за межами сов. кордонів... Хліба нашого щоденного дай нам сьогодні, а не через тисячу років!

Потім виявилося, що один з цих „пророків", якийсь Зубарев, був... таємним співробітником таборового НКВД. Не одному ув'язному „доломіг" він дістати „набавку" — 3 або 5 років, або навіть вирушити за „Рідну Гору", де розстрілюволи приречених.

(Дальше буде).

ТАРЗАН, ч. 2161. Тікар у небезпеці.

Коли Джена побачила мисливців у погоні за Тікаром, вона засвистала на нього. Звичайно львиня слухало такого зазиву.

Одначе тепер Тікар був збентежений вистрілом Гінкера, присівся при своїй жертві...

...а ловці тимчасом замикали перстень довкруги нього.

Тарзан зрозумів, що тільки швидке діяння може врятувати його любимця. Тому він спокійно зіскочив на землю.